

Bibliotēkā palīdz pārvarēt bailes

Lai viedtālrunis no nezināmā svešinieka kļūst par draugu

Uzziņa

Portāla "Staburags" apkopotā informācija rāda, ka to skatās pārsvarā viedtelefonos — 70,4% lietotāju, 26,4% datoros un tikai 3,3% planšetdatoros.

VIENĀ NODARBĪBĀ KOKNESĒS BIBLIOTĒKĀ IR VAIRĀK NEKĀ DIVI INTERESENTI, bet ne pārāk daudz, jo jautājumi un atbildes ir ļoti individuāli.

Ilustratīvs attēls no canva.com

Pirms trim gadiem mobilo balsu sakaru lietotāju skaits Latvijā pārsniedza valsts iedzīvotāju skaitu. Modernās tehnoloģijas vairs nav ekstra, bet ikdienas nepieciešamība. Straujā tehnoloģiju ienākšana mūsu dzīvē ir izaicinājums tiem, kuri lielāko dzīves daļu bija pieraduši lietot stacionāro telefonu. Palīga lomu, apgūstot skārienjutīgo telefonu, reģionos nereti uzņemas bibliotēkas. Šajā jautājumā visatsaucīgākā Aizkraukles novadā ir Kokneses bibliotēka.

IMANTS KAZIŅUNS

Iedrošina uzdot jautājumus

Jau vairākus gadus koknesieši, kas vecumā ap 70 gadiem, ir pateicīgi vietējai bibliotekāre Ingridai Grūbei. Viņa kopā ar kolēģēm un savu ģimeni uzņēmusies šo misiju — palīdzēt apgūt viedtelefonu, lai tā lietotājs pārvarētu bailes no saskares ar šo ierīci.

Ingrīda Grūbe stāsta, ka pirms aptuveni diviem gadiem Kokneses bibliotēkā iesāka konsultēt seniorus par viedierīču, konkrēti telefonu, lietošanu. Viens no iemesliem — Ziemeļrietos gados jaunie saviem vecākiem, labu gribot, uzdāvina mobilo telefonu. Ingrīda saka — kad viņi telefonu ieslēdz, tajā izlec paziņojumi, viss pikst, cilvēks nesaprot, kas jādara, jāpazīvina. Tas bija kā pirmais posms, kad bibliotēkā nolēmuši — jāpalīdz. Seniori var nākt, jautāt, un iespēju robežās viņiem atbildēt. Viedierīču dāvinātāji paši bieži vien ir nepacietīgi, viņiem nav laika skaidrot, mācīt, kā arī nereti

dzīvo tālu, pārcēlušies uz Rīgu. Kā risinājums bija piesaistīt jauniešus, konkrēti Ingrīdas meitu un viņas draugu, kas pildīs skolotāju lomu, atbildēs uz visiem jautājumiem. Pamazām nodarbības kļuva regulāras, kuras pārtrūka kovida ierobežojumu dēļ, bet līdz ar pandēmijas atkāpšanos atsākušās. Bibliotekāre atklāj, ka seniori labprātāk šajos jautājumos izvēlas komunicēt, uzdot viņiem nesaprotamos jautājumus svešiem cilvēkiem, nevis saviem tuviniekiem. Pirms nodarbības vienojas, ka visi jautājumi ir pareizi, nav jākaunas par nezināšanu. "Viņi nāk pie mums kā pie drauga — saņem atbalstu, padomu, nereti arī draudzīgu bārienu," saka Ingrīda. Bibliotēkas darbinieces lūdz pirms konsultācijas sagatavot jautājumus, un viens otrs ierodas ar garu sarakstu. Vienā nodarbībā ir vairāk nekā divi interesenti, bet ne pārāk daudz, jo jautājumi un atbildes ir ļoti individuāli. Tāpat svarīgi panākt noskaņu, kurā senioriem nav neērti uzdot jautājumus. Viņu lielākās bažas ir par to — kas notiks, ja kaut ko izdarīšu nepareizi? Starp jautājumiem ir arī par datora lietošanu saistīti, bet telefonu lietošana viņus uztraucot vairāk.

Visu klienta vietā nedara

Stāstot jau par konkrētiem jautājumiem, Ingrīda saka, senioriem primāri svarīga ir saziņa ar bērniem, kuri nereti ir ārzemēs, un te liels palīgs ir programma "WhatsApp". Biežāk uzdotie jautājumi ir: kā pārsūtīt fotogrāfijas, kā pievienot jaunu kontaktu, kā rediģēt fotogrāfijas. Cilvē-

kiem gados patīk, ja fotogrāfijas var izdrukāt. Te jāpiemin arī lidmašīnu biļetes, kuras tikpat labi varētu uzrādīt telefonā, tomēr cilvēki tehnoloģijām līdz galam neuzticas. Jauniešiem gluži pretēji — papīra formāts ir nesaprotams izaicinājums.

Interesē arī lietotnes "Instagram" lietošana, video skatīšanās. "TikTok" pašlaik gan vēl nav aktuāls. "Nodarbībā trenējami, savā starpā pārsūtām viens otram bildes," stāsta Ingrīda. Tāpat svarīgi iegaumēt, kā telefonā izslēgt skaņu, ja lietotājs ir teātrī vai koncertā. Tālruna melodijas nomaina ir vēl viens bieži uzdots jautājums. Liela, aktuāla un būtiska tēma ir maksājumi banku lietotnēs. Jaunu SmartID kontu klientam bibliotekāres gan atturoties veidot. Viens iemesls ir ļoti atšķirīgie telefonu modeļi, tāpēc sirsnīgi iesaka kontu izveidot bankā. Kad tas ir veikts, bibliotēkā var praktiski darboties, lai saprastu, kā aplikācija darbojas.

Jautājumi ir arī par pieslēgšanos bezvadu tīklam — Wi-Fi. Tāpat cilvēks var nezināt, ka viņam izlietoti mobilie dati, līdz ar to sūtītā ziņa palikusi nenosūtīta.

Jāpārslēdz domāšana

Daudz jautājumu ir par telefonā saņemtajām ziņām. Pēdējā laikā lasāmas publikācijas ar brīdinājumiem par krāpnieku uzdarbošanos, tāpēc tādas bailes ir pamatotas. Pēdējā laikā aktuāla ir arī preču iegāde internetā. "Nesen atnāca kundze, saka,

ka viņiem telefonā visu laiku nākot atjauninājumi, ko darīt? Saku, ka jāļaujas, tie neko sliktu telefonam nedarīs. Cilvēkiem jārada drošības sajūta, jāpārslēdz domāšana no ierastā podziņu telefona uz skārienjutīgo," teic Ingrīda. Viņa arī pārliecinājusies, ka cilvēka vecumam un tehnoloģiju apguvei ne vienmēr ir cieša saistība. Nodarbībā bija kāds 90 gadu vecs kungs, kurš datorlietās orientējas perfekti, un pretēji — 30 gadu vecs, kurš saka: es no datora neko nesaprotu. Viņš līdz tam visu darījis tālrunī, nepārvalda datora tastatūru. Vairāk jautājumu un lielāka interese kopumā sievietēm. Kā pamudinājums un iedrošinājums lietot jaunus telefonus ir apsvēkumi, kurus saņem pašas, un rodas vēlmes ar tiem padalīties. Arī tā pamazām iegūst praktiskās iemaņas lietot tālruni ikdienā. Kaut ko darot, rodas jauni jautājumi, un nereti tie paši cilvēki nodarbības apmeklētāji atkārtoti.

Jautājumu specifika mainās arī atkarībā no gadalaika. Pavasarī aktuālas kļūst saules skaitīšanas lietotnes, kā arī citas praktiskas lietas, piemēram, dienā izdzertā ūdens uzskaitē.

Kategoriski atteikušās

Ilgs laiks bija vajadzīgs, lai cilvēkiem izskaidrotu situāciju attiecībā uz banku aplikāciju lietošanu. Vai bibliotekāram vajadzētu nodot visus bankas datus, piekļuves kodus, veikt maksājumus telefona īpašnie-

... svarīgi panākt noskaņu, kurā senioriem nav neērti uzdot jautājumus. Viņu lielākās bažas ir par to — kas notiks, ja kaut ko izdarīšu nepareizi?

INGRĪDA GRŪBE,
KOKNESĒS BIBLIOTĒKAS
DARBINIECE

ka vietā? Tādi gadījumi bija pirmsākumos, kad cilvēks noliek uz galda PIN kodus, nepieciešamo maksājumu sarakstu un pats aiziet lasīt žurnālu. Bibliotēka lēnām un kategoriski no tā ir atteikusies. Joprojām palīdz ar veselību saistītu analīžu rezultātu izdrukāšanu. Kovida laikā aktuāla bija sertifikāta saglabāšana telefonā un izdrukāšana.

Cilvēki, kas apmeklē nodarbības, nereti iedomājas, ka bibliotekāre zina, var visu, ka te pieejami visu veidu lādētāji, ka pārzina visu sistēmu telefonus, visas lietotnes. Tā tomēr nav. Tad atbildes jāmeklē, jājautā tiem, kas ir zinošāki.

Bibliotēka primāri ir vieta, kur nāk pēc grāmatas, bet, parādotes elektroniskajām grāmatām, auga pieprasījums pēc tām. Tomēr ar laiku lasītāji atzina, ka papīra grāmata, tās smarža, sajūtas, to paņēmot rokās, ir svarīgākas. Atnākšana uz bibliotēku, grāmatas izvēlēšanās, komunikācija ir vajadzīga. To pašu var attiecināt uz gados jaunākiem. Apskatījuši telefonā bibliotēkas reklamētās jaunākās saņemtas grāmatas, nāk un jautā pēc tām.

Jūtas līdzatbildīgas

Vai bibliotēkā būtu nepieciešama atsevišķa štata vienība, kas turpmāk nodarbotos tikai ar informācijas tehnoloģiju jautājumiem? Ingrīda Grūbe saka, pamazām bibliotēkas apvieno ar klientu apkalpošanas centriem, tā noticis arī Koknesē, un kādu laiku viņa pavada arī tajā. Ir dienas, kad bibliotekārs pārsvarā nodarbojas ar kopēšanu, skenēšanu, izdrukāšanu. Nesen, kad aktuālas bija apkures kompensācijas, nodarbojās arī ar tām. Tik šaurā lokā kļūsti kā līdzatbildīgs par to, vai kompensācijas pieteicējs ir saņēmis naudu. Bibliotekāre teic, ja būs iedzīvotāju pieprasījums, nodarbības telefona apguvē šogad turpinās. ♦